

Jos. Wester: Pred 100 leti na Triglavu (Rosthorn)

(Konec.)

Opisati ga, bi bil trud brez uspeha. Kdo bi se tega upal o nebrojnih veličastnih oblikah tisoč in tisoč vrhov! Kako veličanska, zavzetna razlika tvorb prvotnih in drugotnih gorovij! Kako različne vegetacijske predele lahko tu premotriš, od neskončne morske gladine do vzvišenega venca z večnim ledom opasanih Osrednjih Alp! Kako veličastna krasota barv, kaka osvetljava! Belo, sivo, črno, modro, rumeno, zeleno in rdeče v vseh tonih, temno in svetlo, moten blesk in svetel sijaj! Kak neskončen obzor se odpira očem, od gorá Osmanske države²⁹ pa tja do Apeninov. Pogled hoče vse objeti, nikjer se ne more oko odpočiti, po bliskovo pohiteva prek vsega, povsod bi se hotelo pomuditi, a sili nehote zopet dalje. Celo najbujnejša fantazija tu globoko klone pred mogočnim dejstvom! Ob tej brezmejni sliki, ob tem nepopisnem vtisku pozabiš na vse napore, tudi na bližajoče se nevarnosti povratka. Triglav z edinim ledenikom v vojvodini Kranjski, ta mejnik Karnskih in Julijskih Alp, je najvišji vrhunec v južni apneni vzporednici osrednje gorske vrste, ki se pričenja južno od Monte Rosa med Lago di Como in dolino Oglia, se vleče prek Tirolske ter se na Triglavu razceplja; od tu drže odrastki vzhodno na Hrvatsko, Valahijo in Sedmograško, južno pa v Ilirijo, Bosno, Srbijo in Macedonijo. Njega višina znaša po meritvah Hacquetovih in Hasselovih 9294 pariških ali 10.194 dunajskih čevljev, po meritvi stotnika Bosija 9067 dun. čevljev, po najnovejših in najtočnejših pa le 9036 dun. čevljev.³⁰ Ta višina mu odkazuje še vedno najpomembnejše mesto v Južnih Apnenskih Alpah, zlasti v Julijskih, in mu nudi v zvezi z njega prostim položajem daljen, neizmeren razgled, morda najlepši v Avstrijski monarhiji.

Njega bližnja okolica proži divje-živopisno sliko: povsod seva iz nje golota in suhota. Do znojža dol zre oko zgolj pečinast sklop brez

²⁹ Turška oblast je segala takrat še do Vojaške granice na Hrvatskem.

³⁰ Najtočneje je meril Bosio; po njegovi meritvi je vrh Triglava visok 2865 m, dočim kaže prva meritev 3121 m, zadnja pa 2855 m (dun. čevljev = 0.316 m.) — W.

rastlinstva, poln napeto-strmih robov, udorov, navpičnih sten in pu-
 stega groblja, z dolinami vse vprek, toda brez življenja, brez travice,
 brez izvirka; nič, prav nič drugega ko pusto skalovje in gol sneg
 odeva te mrtve pustinje z večno resnobnostjo. Tu stojiš kakor na
 nazidku stolpa vrhu navpičnih sten. Proti severu uzreš ledenik;
 navzgor odprte zevajo njegove razpoke ob 200 sežnjev visokih
 navpičnih stenah kvišku, a proti jugozapadu se kažejo prav tako
 grozne stene; v njih znožju kipi izvirek Soče. Proti jugu zreš istotako
 divje stenovje in iz globine se dvigajo vrhovi *Baba-Mariza*,
Cäsar in *Ciclimar*.³¹ Proti vzhodu se skoraj odmika očem rez,
 po kateri smo sèm gori prilezli, na obeh straneh obdana od strašnih
 prepadov. Proti zapadu se vleče apnensko gorovje nepretrgoma v
 najdaljnješo sivino: pošastno, ogromno pečevje, široko 2 do 4 zemlje-
 pisne milje, grožeče z divjino svojih pretrganih gmot in s strašno
 hrapavostjo svojih silnih golih pečin. Široki hrbti, nazobčani, raz-
 klani, kakor razpadlo groblje gradov, utrd in stolpov, strmi,
 navpični, previsni, preteči, da se v trenutku zrušijo, polni robotih
 oblik in divjih razpok, dajejo vsemu strahovito podobo. Fantazija si
 more iz tega vse mogoče ustvariti, samo ne podobe urejenosti. Člo-
 veka slabotnega duha in bolne čudi bi moral, če bi dalj časa motril
 te takorekoč kaotično razlite mase, malone prevzeti obup. Da pa se
 ta stvarba kaže očem tako divja, je pripisovati zlasti temu, da jo mo-
 reš pregledati, kakor je dolga in široka, od zgoraj dol do znožja. Po-
 samezni vrhunci tega gorovja, kakor *Matajor*, *Mannhard*
 (= *Mangart*), *Nabois*, *Peralba* (= *M. Paralba*), *Reiskofel*
 i. t. d. se dvigajo mogočno nad svoje sosede in dosežajo skoraj višino
 Triglava, vendar jih ta gorski velikan ponižuje. Čim dalje se ti
 apnenski sklopi vlečejo proti Tirolom, tem bolj se gorovje na videz
 širi, da zadobi končno na jugozapadu obliko polumeseca; iz tega pa
 moreš jasno razločevati gore v Poadižju med *Vičenco* in *Verono*, ka-
 kor da so porinjene ven v ravnino; v sinji daljavi uzreš *Apenine*.

To alpsko skupino omejuje na severu *Ziljska* in *Savska dolina*,
 na jugu pa *Beneška ravnina*. Kako nazorno se nudi očem nasprotje
 med golimi apnenskimi vrhovi in bogato vegetacijo krasne Italije!
 Kako bujno zelenje pokriva tisto ravnino, ki jo prepletajo reke kakor
 srebrne niti — *Tagliamento* je največja med njimi — na stotine
 naselbin je raztresenih po njej kakor cvetovi! Prav jasno se vidijo *Ud-
 ine* (*Videm*), *Pordenone* in *Treviso*; Benetke se odtegujejo
 našemu pogledu, dasi bi jih morali od tu videti, saj se raz *Markov stolp*
 vidi tudi *Triglav*. Jugovzhodno (?) se kaže dokaj gorata *Goriška* v
 pestri izmeni gorá in dolin; med njimi smo razločno spoznali pokra-
 jino *Vipavsko*. Apnenske Alpe, ki se raztezajo od *Triglava* tja doli,

³¹ Gl. opombo 15. na str. 153.

zavzemajo dokaj nižje površje: kakor planote se raztezajo v šir, tako da se more preko njihovih višin neovirano videti v doline; odtod njih deloma valovito lice. Le na jugovzhodu se vzpenja v alpsko višino Bistriški Snežnik³²; odlično se vidi N a n a s (Nanos) pri Postojni in prav razločno se odraža M o n t e m a g g i o r e (Učka) pri Lovranu v Istri in gorovje Kapela. To sliko omejuje v pokrajini Benetk, Pirana, Pule in Reke morje, ki se kaže z vsemi zalivi in zemeljskimi pomoli, vendar ne kot široka proga, temveč kot neskončna morska gladina, ki se na robu staplja s horizontom.

Proti jugovzhodu in vzhodu lahko pregledaš obsežne tvorbe gorovij in planot Južne Štajerske in Kranjske. Preko Ljubljane opaziš veliko Savsko dolino in Zagreb; na levo od tu gorovje R e k o (morda Slijeme?) in P a p a k,³³ malo bolj južno pa Hrvatsko, pokrajino Karlovca, izmed pogorij pa ločiš Klek, P i a n o (?) in Plješevico (P l i s e u r i z a); dalje proti obzorju gorovje Turške Hrvatske, Dalmacije in Bosne, toda vse valovito, ne več alpskega značaja, gubeče se v daljno sivino.

Severno od Triglava se vleče apnenska gorska rajda od zapada na vzhod bolj proti centralnemu pasu in loči Ziljsko in niže doli tudi Savsko dolino od Dravske; tod teče obenem meja med Kranjsko in Koroško. To gorovje je dokaj nižje, tako da zreš vse njegove vrhove pod seboj; ti so: T a u k e (Jaūkenberg?), U n h o l d, G a i l b e r g, V i l l a c h e r - A l p e (= Dobrač), M i t t a g s k o g e l (= Kepa), S t o u, O r t a t s c h a (= Vrtača), P o g u n s c h i z a (Begunjščica), S e l e n i z a, K a s h i u t t a (= Košuta), O b i r, d i e P e t z e (Peca) in končno U r s u l a b e r g (Uršina gora ali Plešivec); od tod se vlečejo gore proti vzhodu še niže. Južno od te gorske vrste se vzpenja druga višja, sicer še na levem bregu Save, a spada iz geognostičnih razlogov vendarle k Triglavskemu sestavu. Najvažnejši vrhovi so: K o t s c h n a, G r ü n t u z (Grintavec), S t a r s c h ü t z (Storžič), M a s t a g o r a (Mrzla gora?), O s t r i z a, R a d o c h a in B r a n a, ki je daleč na vzhodu trojnati mejnik Kranjske, Koroške in Štajerske, visoka je 8085 dun. čevljev³⁴ nad morjem. Onkraj teh apnenskih panog se vidijo centralne skrilne tvorbe: d i e C h o r - i n S a u a l p e (= Sinja planina), d i e S i r b i z e (Zirbitzkogel?) ... d i e G ö r l i t z e i. t. d., vse lepih oblih oblik, dvigajoče se v položnih vzponih, zelene do pod vrhov, prave »planine« v obojnem pomenu besede.

Med tem centralnim skrilnim gorovjem in obema prej omenjenima apnenskima gorskima pasoma se kažejo Dravska dolina, Celovška ravnina in v nje sredi pa Šenturška Gora. (St. Ulrichs-

³² Der Feistritzer Schneeberg, t. j. Notranjski ali Loški Snežnik.

³³ Hribovje Papuk v Slavoniji, vis. ok. 950 m.

³⁴ = 2555 m; višina Brane je sed. ugotovljena na 2253 m. Morda jo je Rosth. zamenjal s Skuto (2532 m) ali z Rinko (2451 m).

berg). Više gori se vidita dolini Gline in Krke z Grobniškim poljem (das Krappfeld); preko teh skrilnih hrbtov pa štrlé med Muro in Anizo še višje, k centralnim spadajoče pečine, kakor: der Hochgolling, die Wildstell i. t. d. Zdelo se nam je, da smo dalje na severovzhodu še razločevali apnenike, a so bili tako zelo v hlapéh, bolj v čadu ko v megli, da so se nam kazali le njih slabi, nejasni obrisi. Bržčas so bile to apnenske gmote Hohen sch w a b a v okolici Marijinega Celja.

Najveličastnejšo sliko od severa proti zapadu, zavzemajočo kakih 90° obzorja, nudi v led okovana centralna granitno-gnajsova gmota.³⁵ Nemisljivo, v večni krasoti strmé ti sklopi, nazobčani, narezljani, posejani z ostricami, krmni in rogovi, iz žive narave visoko gor v čistejše ozračje, moléč svoje vitke, snežnobeke stolpe in stebre v brezmejno nebesno sinjino. Iznad osem gorostasnih gmot neizmernega ledovja se dviga kakih trideset granitnih vrhov najvišjega reda. Razločno se vidijo med drugimi: Hafereck (=Hafnereck), Ankogel, Sonnenblick, Hohernarr, Glockner (Veliki Klek), Dreiherrenspitz, Großer Venediger, Wildspitz, Similaun (v Ötzalskih Alpah), Orteles (Ortler?) in Zebedul (Cevedale (?) = Zufall-Spitze v Ortlerski skupini). Videli smo jih še veličastno vzosite, čeprav smo tudi mi stali na vzvišenem stališču!

Ne morem si kaj, da ne bi opozoril na veliko razliko granitnih, skrilavih in apnenskih skladov, ki se pojavlja zlasti pri menjavi dnevne svetlobe. Bržčas jo je doslej le malo gorolazcev opazovalo. Često mi je oko, ko je še črna noč zagrinjala doline in še preden se je danilo, že zagledalo belo, blede gigantsko stvarbo, ne da bi moglo že ločiti skalovje in sneg. Oko je bolj slutilo kakor videlo vso to motno obseno, dokler ni prvi svit in na vrhovih se pojavljajoči dan docela razgrnil prej medlo obrisane slike. Kakor s čarodejno palico ošine vse vrhunce plameneč soj, bleščeče zlato se razlije po bledih snežinah in kmalu se pojavi na obzorju vse k življenju budeče solnce. Čim više se dviga, tembolj bledí in medlí temni škrlat, ki je ob prvih žarkih bročil alpske vrhove; končno se skoz vse odtenke rdečila in rumenila uveljavi srebrni soj vsakdanje svetlobe... Čudovito se obličijo že izza tisočletij prepereli granitni in skrilavi skladi, ki se ostro odražajo od obsežnih snežišč in ledenikov. Čisto se sedaj v barvi in obliki razločuje sivi vapnenec od temnega granita in črnkastega skrila; medli, čistobeli sneg od bleščečega, modrikastega ledú.

Prevzeti užitka, ki nam ostane v spominu vse žive dni, smo se končno domislili, da se je treba vrniti. Tudi mi smo hoteli na tej

³⁵ = Visoké Ture; Rosth. tega imena ne rabi.

vzvišeni točki ostaviti spomin o sebi tistim, ki pridejo za nami semkaj. Ker steklenice, ki je čuvala imena prejšnjih posetnikov, nismo našli — je pač po kakem naključju izginila — smo napisali svoja in naših vodnikov imena na list, ga dejali v stekleno kupico in jo zagreblili na severni strani vrhunca pod kamenje, ki smo ga tam v štirikotu naložili.

Zdajci so se pojavili na vseh straneh in tudi okrog nas oblaki meglá, ki so naglo naraščali in nas k odhodu žurili. Kmalu smo bili na prej opisanem najnevarnejšem mestu, na navpični steni, po kateri se pride na rez. Vodnik se je spuščal z nogami naprej, proti severnemu prepadu, zdaj polzeč po zadnji plati, zdaj plazeč se po vseh štirih. V enakem položaju smo ga sledili in ne da bi videli mesto, kamor je bilo treba zastaviti noge, je vodnik le-té prijemal in jih izmenoma postavljaj na štrline te grozne stene. Skušali smo se upirati vanjo z derezami, da bi nam zaboga ne spodrsnilo, kadar so morale same nositi telesno težo. Pri tem smo se z rokami krčevito prijemali skalnih pomolov in smo telo šele tedaj nizdol spustili, če smo čutili pod seboj trdno in varno stoji. Tako smo si pomagali drug drugemu, da smo, vodniki in vojenci, dospeli na rez. Tod smo se na isti način prekobalili, kakor sem prej pripovedoval. Da te poti kljub največji previdnosti in opreznosti nismo opravili brez tesnobnosti, ni manj resnično kakor naravno. Tako smo prišli tudi preko druge rezi; le nad vse drzni major pl. Maurer je po akrobatsko balansiraj preko nje v pokončni hoji, tako da je bilo nas in celó vodnikov groza.

Ko smo dospeli na vrh Malega Triglava ter smo imeli največje težave in napore že za seboj, je bilo nam vsem že dokaj lažje pri srcu. Brzeli smo navzdol k »Vratom« in nato k velikemu snežišču, kjer smo našli svoje zaostale prijatelje. Ti so nam veselo naproti mahali, nas pozdravljali ter nam čestitali. Pravili so, da se je na stenah venomer rušilo kamenje in so bili neprestano v strahu, da se kateri od tovarišev ponesreči. Dolgo nas niso bili mogli spaziti, dokler nas niso končno uzrli na rezi kakor majhne točke; z daljnogledom pa so nas mogli dobro razločevati. Dejali so, da jim je bil tisti pogled tako grozanski, da so mogli na nas le nekaj trenutkov gledati, in zatrjevali so, da jim je postalo tistih sedem ur tesnobnega čakanja tako mučnih, da bi se v drugič mnogo rajši sami udeležili te opasne ekspedicije, kakor da bi jo morali še enkrat s te točke opazovati in toliko časa prebiti v strahu in skrbi, kako se med tem prijateljem godi.

Opoldan smo bili zopet na Polju (U pole) nazaj. Tako smo srečno opravili to hojo, ki nam je bila prinesla toliko užitka in nam ni pustila nikakega neprijetnega spomina, četudi so nam bili udje močno utrujeni, roke ranjene in obleka raztrgana. Tu smo zaužili ostanke živil in si privoščili dve uri počitka. Nato smo nastopili pot

v Staro Fužino (Althammer), železarnico barona Zoysa: po slabi stezi skoz skalno globel smo zvečer dospeli tjakaj. Še istega večera smo se ob romantičnem Bohinjskem jezeru pripeljali v Bistrico; tu smo se okrepcali s slastno večerjo, pri kateri ni manjkalo okusnih postrvi (Salmo Trutta) iz Bohinjskega jezera. Gostil nas je prijazni oskrbnik; dan smo dokončali dobre volje ter si pripovedovali o prestanih nevarnostih in naporih, dokler se nismo utrujeni in zaspali zleknili k počitku.

Drugo jutro smo se znašli vsi pri g. majorju pl. Maurerju k zajtrku. Utrujenost nas je minila in dobre volje smo ostali še nekaj ur skupaj, napivajoč na zdravje svojim prednikom — posetnikom Triglava — ter vsem gorolazcem. Svečano je bilo slovo, ko smo odhajali vsak na svojo stran.

Tistim, ki jih je volja, da bi plezali na Triglav, utegne biti naslednji dostavek v prid. Predvsem prihaja v pošteven letni čas; v tem pogledu bi priporočal meseca julij in avgust, zlasti kadar je ščip. Prvi dan se gre iz Bistrice na Velo Polje (Upole); tu se je treba ob enajstih ali dvanajstih ponoči dvigniti, tako da se pride že ob jutranji zori nad »Vrata« ter zgodaj zjutraj na vrh. Zakaj v Alpah je prav redko, da se ne bi okoli poldne kopičile ob vrhovih megle, celó v najlepšem vremenu. Rosa, ki polega po dolinah, izhlapeva pod učinkom solnčnih žarkov, se dviga v hlapih kvišku ter se v hladnejših višavah zgošča v megle. Zato je na višinah povsem čisto ozračje večidel le zjutraj med četrto in osmo uro; proti poldnevu nastopijo megle in se popoldne navadno izsipljejo v nevihte.

Če dobro hodiš in pri tem odšteješ čas, ki ga porabiš za nabiranje, opazovanje, počivanje in vsakršno uživanje v teh veličastnih predelih, prideš iz Bistrice do Srednje vasi v 1 uri; odtod rabiš do Uskovnice 2 uri, do ovčjih staj (pod Konjščico?) 2 uri, do Velega Polja 2 uri, do velikega snežišča 2 uri, do »Vrat« 1 uro, do malega vrha 1½ ure in do velikega vrha ¾ ure, vsega skupaj torej 12 ur. Nazaj se pride hitreje: do malega vrha ¾ ure, do »Vrat« 1 uro, do snežišča ½ ure, do Velega Polja 2 uri, do Fužine 5 ur, do Bistrice 1 uro, skupaj okoli 10 ur.

Vodniki so izborni, previdni, nad vse zanesljivi in pocéni ljudje. Izmed mnogih ljudi te vrste, ki sem jih spoznal na svojih potovanjih, bi jih dejal na prvo mesto; zakaj vsakemu popotnemu človeku je znano, kako često taki vodniki svojega gospoda na cedilu pusté ali pa ga skušajo s pretiranimi zahtevami izkoristiti prav v trenutku, ko njih pomoči najbolj potrebuje.³⁶ Naša vodnika, ki ju morem vsakemu

---

³⁶ Prim. poročilo Val. Staniča, kake sitnosti mu je prizadejal njegov Triglavski vodnik Anton Kos (Plan. Vestn. 1924, str. 54 in 77.)

za to hojo priporočati, sta bila: Anton K ö ß (Kos) iz Jereke — bil je tudi Bosijev vodnik — in Matija K u r a s c h ü t z (Korošec) — njegovega brata je bila na Bosijevem vzponu na Triglavu strela ubila. Med nosači naj imenujem Ivana A r c h a iz Bistrice in Jožefa S c h e f t a (Šesta?) iz Srednje vasi, oba prav tako zanesljiva in poti dobro vešča človeka.

Za obleko priporočam kratek vrhnji suknjič iz sukna in hlače iz angleškega usnja, s platnom podšite. To blago je trpežnejše ko sukno; če se zmoči, se laglje in hitreje na telesu posuši in je enako porabno v toploti kakor v mrazu. Kot obutev so pač najpripravnější čevlji vezanki, iz kravine, z dvojnimi podplati; usnje mora biti dobro z lojem namazano, podplati pa z močnimi žebli obiti, a ne pregosto; 25 kosov v enem podplatu je zadosti. (Rosthorn pravi v opombi pod črto: za to svrho so splošno znani in splošno razširjeni böcksteinski³⁷ žebli, ki imajo kockaste, iz podplata štrleče glavice, pač najboljši.) Ti nekako nadomeščajo dereze, da jih lahko pogrešaš. Sploh se dado dereze le na ledenikih dobro rabiti; pred vsemi drugimi gre prednost šesterezobim tirolskim in salcburškim derezam; vendar postanejo spričo svoje teže po večurni porabi tistemu, ki jih ni vajen, prav nadležno breme.

Tudi dolge, debele gorjače triglavski plezalec lahko pogreša; močna navadna palica, okovana z ostjo, povsem zadošča, zlasti ker jo je treba pri »Vratih« itak odložiti, če hočeš roke pri plezanju proste imeti. Dolge, debele gorjače ustrezajo prav tako le na ledenikih, kadar je treba skakati čez ledene špranje ali drseti navzdol po snežiših in lediših. Vendar svarim vsakega, da bi to šele na stara leta poskusil; zakaj za tako podjetje je treba neustrašenosti, moči in veliko vaje in često se prvi poskusi izjalovijo. Takih drč je na apnenskih gorovjih le malo, v granitskem svetu pa, kjer jih je dosti, se prihrani na ta način dokaj napora in časa.

Pajčolanov (florov) in zelenih naočnikov pri plezanju na Triglav tudi ni treba; klobuk s širokimi krajevci zadošča. Oči nam pri hoji niso prav nič trpele, le na licih nam je polt lahko utripala, kar je pripisati učinku zraka v višjih plasteh. Nasprotno pa se na ledenikih često dogaja, da se oči nenadoma vnamejo in da koža nabrekne; tu se priporoča poraba pajčolana kot najboljše varstveno sredstvo. Kot pijača je na planinski hoji pač najboljše poživilo rum, črešnjevce ali slivovka (S l i b o w i t z a), pomešana s sladkorjem; taka pijača krepi in hladi,³⁸ tudi če le usta z njo omočiš. Vino in voda, vsako zase ali pa zmešano, pospešujeta znojenje in delata žejo; tudi

³⁷ Po kraju Böckstein na sev. znožju Tur v Gasteinski dolini. Mi bi sedaj v to svrho priporočali »kroparske« žreblje.

³⁸ Današnji higieniki so glede uživanja opojnih pijač protivnega naziranja. — W.

je taka pijača, če je mlačna, slabo pitna. Razen tega ti je treba imeti s seboj dokaj večjo mero, če nočeš, da se ti prehitro ne usuši.

In s tem se poslavljam od Triglava in svojih čitateljev, želeč vsakemu, ki se mu bo zahotelo nanj splezati, ugodno vreme, dobro voljo in stanovitno vztrajnost. Nebeški užitek planinskega veličastja mu gotovo ne izostane!«

Dr. Jos. C. Oblak: Od Ivanščice do Boča

(Planinska pot od Zlatarja do Slatine skozi Zagorje.)

V Sloveniji imamo troje glavnih gorskih armad: prva pod poveljstvom samega Triglava — kralja, ki pošilja svoje zadnje oddelke in straže globoko doli na jug; drugo Karavanško, ki sega s svojimi izvidniki na vzhod, kjer trči skupaj s povse samostojno tretjo: Pohorsko. Imamo pa še druge, rekel bi, stranske grupe, ki zavzemajo bolj ali manj samostojne pozicije. Ena izmed najmočnejših in najsamostojnejših, da se tako izrazim, in najizrazitejših je ona, ki se med Konjicami in Celjem odloči na videz od Pohorja (v istini pa je nadaljevanje Alp) na pohod proti vzhodu. Landturn je kakor velikanski osedlan konj s svojo visoko zibeljo nad Žičkim samostanom v precejšnji razdalji kot nekak posrednik in vezoč člen. Širokopleči in precej imponujoči Boč, temnega in mrkega pogleda, pravzaprav stoji na čelu armade. Med njim in mogočno Konjiško goro tvori nekako zvezo Dolga gora, za potegnjenim Bočem pa pride veliki štab — Rogaške gore, pod katere okrilje se prisloni temni greben Macelja, nekoliko splahnjen, toda v nepretrgani vrsti se nadaljujoč, ko se naenkrat pojavi v vrsti tretji poveljujoči markantni kolos Strahinščice (tudi Krapinska gora), v kratkem presledku za njo najmogočnejši med mogočnimi: skupina Ivanščice s svojimi vrhovi, ki je od daleč kakor en sam silni blok lepih širokih, a vendar markatno ostrih oblik.

Vidi se, da je ona nekak vodnik na čelu te proti vzhodu prodirajoče armade, katere značilni znak je naš neizčrpni, v lepoti in bogastvu pravi jugoslovanski gozd... Gledana od raznih strani, izpreminja svojo obliko še skoro bolj ko Rogaška gora, dočim varujeta Boč in Strahinščica svoje markantne poteze od vseh strani, tako da njih izklesanih obrazov nikdar ne zgrešiš...

Toda z Ivanščico ta mogočna vrsta še ni končana; kajti leta pošilja pred se precej močno, skrajno predstražo Kalnika proti Dravi. Mogočna gorska fronta je to, ali bolje: to je korakajoča armada v vrsti, gledana od strani na pohodu v ločenih oddelkih, a vendar sklenjena skupno skoro v ravni črti proti vzhodu — jutranjemu solncu nasproti... Cilj ji je Dravski breg.

Kdor jo hoče videti v vsej njeni lepi formi in tudi impozantnosti, me bo spremljal na potu od Zlatarja izpod okrilja Ivanščice na vzhodu na njen najvišji vrh in preko zareze Golubovca tja do pod Boča. Ta pot ni za navadnega turista, ki se hoče samo veseliti in komodno hoditi brez truda in cilja; to je le za onega, ki mu je dnevni pensum najmanj 10 ur hoje in ki se na potu noče samo zabavati, nego učiti, študirati... Kdor hoče, da bo takorekoč pred njim defilirala cela ta gorska armada, bo šel z menoj skozi po planinskem potu čez hrvaško Zagorje, skoro ob njegovem severnem skrajnem robu, a po najlepšem delu.

Ne sme te oplašiti daljina, ko razgrneš pred seboj karto, ki ti pokaže nemogoče daljave in razne grozeče ceste, ki jih vsak pravi planinec — zaničuje. Saj mi ravno ne maramo bolj ali manj širokih ali ravnih cest — in to bo morda marsikoga še bolj oplašilo. Kar doma naj ostane planinski »bumler«, ki bi že v Zlatarju vočigled silnega, globoko zarezanega, široko raztegnjenega hrbta Ivanščice obupal, češ: to je nemožna, bridka razdalja! In vendar: je mogoče od Zlatarja pa do pod Boča ves čas po bregovih in planinskih potih prodreti v dveh dneh: ne le vzdolž cele Ivanščice nego tudi Strahinščice tja do rajske kotline ob Sotli — Rogaške Slatine — vzdolž cele armade. Ivanščica, Krapinska in Donačka gora ter Boč so samo glavni stožer v armadi; na obeh krilih jo spremljajo nižji, podrejeni oddelki, mogočnejši pač na severni strani: prelepa, skoro impozantna, a prekarakteristična kakor s črtalom v obzorje zarisana stranska fronta temnobojne Ravne gore, ki je oddelek zase, vzdigujoč se med in nad razno, ponekod prav ostroliko rajdo Haloškega vinorodnega predgorja. Njo sem si dobro zapomnil in ono iz goščave komaj vidno cerkvico. Ne bo mi odšla...

Zlatar leži v stranski široki, zeleni dolini, kakor se jih toliko širi in pozneje v gornjem koncu bolj ali manj stiska med vinorodne bregove v stran od glavne doline Velike Krapine. Skoro vzporedna sestra ji je dolina Sotle, ki ima zlasti v svojem spodnjem delu isti značaj. Rečica Krapina, ki sprejema svoje dotoke iz takozvanega Prigorja in Zagorja, se vije v veliki široki usedi, ki tvori bogato ravan med Ivanščico in Zagrebško goro (Slijeme.) Ta široka dolina rečice Krapine deli ravno Prigorje od Zagorja. Kar je vzhodno in severno od nje je Zagorje. Zanimivo je, da imenuje narod znano »Slijeme« Zagrebško goro, torej po bližnjem velikem mestu onstran nje, prav kakor imenujejo pri nas ponekod Snežnik po mestu Reki onstran: Reški vrh. Tako bi lahko imenovali Ivanščico: Varaždinsko goro in jo menda res ponekod tako nazivajo kakor Strahinščico po mestu Krapini: Krapinsko goro.

(Dalje prih.)

Miha Potočnik: Izpod Špika na „Frdamane“ Police

Stavim, da je Martuljek najlepši in najslikovitejši kotiček našega domovja. Ne rečem, da pri nas nimamo drugod dovolj krasot v naravi, ki so zares pogleda vredne; toda drugod je človek že popravljal za Bogom delo in naravi vtisnil znamenje svojih rok, dočim je Martuljek še prvoten, kakor ga je ustvarila božja modrost, brez človeške navlake in modernih zaplat. Zategadelj te tudi prime za dušo, da nem obstaneš in strmiš v to čudo iz samih svetih nebes.

Pomladanja Golica je vsa nežna in milobna kakor zaljubljena pesem — res je to; res je tudi, da sta Pokljuka in Jelovica v svoji sanjavo-skrivnostni romantiki našega gorenjskega gozda privlačna posebnost; res, da te triglavska veličina prevzame s plašnim spoštovanjem — toda Martuljek je kotiček zase, zastonj iščeš zanj spodobne primere. To je divja veličastnost, mogočna pesem narave, ki kakor gotška katedrala zdržema raste iz Savske doline gori v nebo.

Prijetna stezica te pripelje skoz gmajno na idilično planinico s tremi gostoljubnimi seniki, odkoder poslušneš drzni pesmi mladeniškega slapa. Pa sedeš in zastrmiš predse čez vitke smreke in rogovilaste borovce v kameniti zid pred seboj; in še naprej, še dalje hrepeni srce, na vrh, kamor je zlato solnce razprostrlo robove svojega mavričnega plašča in od koder se le s težavo poslavlja, kakor da mu je žal, da mora zapustiti toliko lepoto. Ti pa gledaš in se čudiš in gledaš... Pred teboj strnjena vrsta razdrapanih grebenov in molčečih prepadov: rimska legija; v sredini pa na mehkem gozdnatem prestolu strmi Špik, dostojanstven in velik kakor imperator. Dolina se je zavila v rahlo meglico, kakor bi hotela skriti svojo temo, le večerni »ave« ti še prinese pobožno sapico na uho, potem pa je vse tiho — tiše. Zvezdica za zvezdico poredno pomežikne z neba, glej: že jih je tisoč in milijon, cela procesija in še ni konca. Zdaj pa zdaj se katera utrne in plane v sijajnem loku čez obzorje, da novim napravi prostora, sama pa gre pogledat drugam, ker ji je ukazano tako.

Kod iščeš zdravja za živce, bolnik, in miru za dušo, Martuljka pa ne poznaš? Kam gledaš, pisec prirode, in kod hodiš, da še nisi zapel visoke pesmi Martuljku! Zakaj pripuščaš, da ga opisuje le trda in nevajena roka »plezalnega literata«, ki čuti, povedati pa ne zna? —

Zaneslo je naju s Pavlo pod noč sem gori, čeprav sva bila namenjena v Triglav. Kar na naglem sva izpremenila načrt in sva se obrnila v Martuljek, da drugo jutro poskusiva izpod Špika na Frdamane Police, kjer sva že pred tednom našla smolo: odgnale so naju z dežjem — kdo bi jim to zameril, njim, Frdamanim? Danes (11. septembra 1927) pa so bile v dolini ravno volitve, ki so zadržale najine tovariše, da niso mogli z nama; nama, ki še nimava volilne pravice,

je bil Bog naklonjen in nama je dal čedno nedeljsko jutro, v roke pa mesto volilne kroglice popotno malho. Tako je bilo vsem ustrezno.

Zarana sva se izmotala iz senika, kjer sva skrila v listje nahrbtnik z odvišnimi potrebščinami in namerila korak v rosno jutro po stezi Pod Sree. To je zaprodna in deloma s pritlikavci porasla terasa pod Špikom; ime ima od srčaste zelenice, ki je prislonjena v gole Špikove stene. Ko sva stopila na to teraso, so se že jele ovijati prve rožnate, nedolžne meglice Špika in Ponc in so se bolj in bolj gostile, tako da je naju prav skrbelo za vreme. Vendar sva jo korajžno mahnila po produ in preko majhnega snežišča v širok in položen žleb levo od Srca (zelenice); tam sva obula plezalke, da je šlo hitreje izpod nog, ker je žleb od vode gladek in izpran. Nekaj časa sva hodila po tem žlebu, dokler se ne razcepi v dva manjša, izmed katerih je levi zglažen in pragast, desni pa prav uporaben. Ta naju je pripeljal skozi ruševje ven na zelenico in po travnatem pobočju, deloma med borovjem, na njen vrh. Spotoma sva našla med travo v skalnem zatišju štiri planike, drugod nikjer nič — čudno, da na severni strani sploh zdrže.

Vrh zelenice sva se ustavila, ker — glej zlomka — že so se odpravile prve kaplje na pot, sprva počasi in preišljeno, vsaka zase, nato pa prav složno skupaj v židanih štronicah, začrtanih naravnost kakor z ravnilom. No, pa tudi položaj je kazalo pregledati: na desno je molčal globok in navpičen prepad z rdečo skalo, da se ni bilo mogoče z njim spuščati v pogovor. Počez torej, doli v ploščad, ki jo tvori vogel med Špikom in Frdamanimi Policami, ni šlo; zato sva se po kratkem posvetu otvezla in splezala še naprej gori v Špik po grebenčku, ki veže vrh zelenice z glavno Špikovo steno. Koncem grebenčka je zopet travnata stena; ta privede na strgan rob, ki ima z zelenico podobo nizke kulise ali grebena, vzporednega z glavno steno. — Do tu sva imela isto smer kakor za Špikovo severno steno; na tem mestu pa se najina pot odloči pravokotno proti desni — zgrešiti se ne more, ker terén sam dá smer in se zavije, ko se strmina poleže.

Frdamane Police so prva višina v grebenu, ki se vleče od Špika preko Rigljice tja do Savske doline med Martuljkom in Pišnico. Dasi niso posebno izrazit vrh, imajo vendarle velik sloves — saj to že ime kaže — med domačini in so do nedavna veljale za neprestopne; to pa ni niti malo utemeljeño: plašijo le bolj od daleč, a z bližine imajo svojo premagljivo Ahilovo peto.

Megla se je bolj in bolj gostila, le od časa do časa jo je raztrgal jugozapadni veter; zraven tega je venomer nalahno rosilo in ni bilo preveč upanja, da bi se vreme izprevrglo. Zategadelj sva poiskala zavetja v primerni votlini pod previsno pečjo in sva v presledkih, ko

je megla odnehala, premostrivala situacijo za naprej; saj je bila neznan, ker odtod še nihče ni hodil na Frdamane Police.

Med Špik in Frdamane Police je, kakor sem že povedal, vrnjena zložna, ploščata terasa, vsa prerita od žlebov. Naprej smeri radi oddaljenosti in krmežljavega vremena nisva mogla natančno določiti; le to sva videla, da je skala precej razčlenjena, a tudi obrasla s travo, kar silno otežuje plezanje, posebno še v mokroti; skratka, stena se je pokazala zelo — učeno!

Ko se je dež slučajno nekoliko unesel, sva zavila na teraso po malem žlebu in iz njega čez prod in plošče vedno na desno za osamljenim gamsovim sledom. Na ta način sva prišla v žleb, ki po dolgem preseka teraso že bolj na desnem robu, in čezenj naposled tik pod vzhodno steno Frdamanih Polic. Prav nasproti nama se je vlekla naravnost navzgor večkrat stisnjena in prekinjena ogromna poč, ki pa spodaj ni dostopna; tudi sicer dvomim, da bi bila v prvi polovici prehodna, ker ima previsne skoke. Nekako v sredini se poč nagne na vznoter in tvori položno zaprodno korito. Poč drži prav pod greben in je v zgornji polovici čisto naravno prehodna. Izstopiti sva nameravala tam nekje, kjer je najnižje izražena globoka škrbina: desno od štirih stolpov, ki tvorijo grebensko zvezo s Špikom in levo od vrha Frdamanih Polic. Vzporedno s popisano počjo vede za lučaj kamna oddaljen, obsežen žleb v strmino. Začenja se nižje doli ob spodnjem robu terase in se sredi stene nekje v ovinku izlije v glavno poč. Dasi ima precej gladkih pragov, je po moji misli tudi prehodan, ker ima razčlenjene bregove.

Po tej presoji položaja sva zavila s terase po dnu nekega izpranega žleba do dna poč in odtod prečkala na desno steno žleba poševno nazaj in nato naravnost gori za dve vrvi na zelen in travnat greben. V tem prehodu je eno samo težavno mesto okrog izbočene skale in za tem stopinja naravnost kvišku nad to izboklino — drugače se prav lahko izdelata. Sploh je prehodov iz tega globokega žleba dosti na izbiro in vsi so lahki, ker je skala razčlenjena in nagnjena; koder se človek poloti, dospe.

Na grebenčku je začelo spet liti in prav nič niso bili prida mrzli curki za vratom, povrh so še plezalko izpodnašale na travi in mokroti. Držati se je treba naprej grede grebena do črne, stolpate pečine, ki jo obideš od obeh strani. Midva sva jo od leve, ker je lažje; nato sva zavila na desno v oni žleb, ki je vzporeden s počjo. Prišla sva ravno v prodnato kotlinico z gladkim skokom. Dež je še neprestano nagajal in ugajal svoje nečedne burke.

Iz te kotlinice držita po levi plati dva kamina, izmed katerih sva preplezala levega. Da sva se odločila pravilno, se je izkazalo pozneje, ko sva iznad kamina ugotovila neprehodnost drugega. Najin kamin je bil zelo krušljiv in zamazan z moko zemljo, vendar je toliko

nagnjen, da ne dela prevelikih sitnosti, čeprav je za pravilno gvozdjenje preozek. Vrh kamina se strmec spet prevali v lahne skale, po katerih sva zaplezala v levi smeri zopet na greben med počjo in žlebom, ne v žleb s pragovi. Z grebena, ali boljše rebra, je že mogoče priti v zarezo med grebenskimi stolpi, seveda še od sile nizko doli. Tu postane tista markantna poč ali korito prehodna, ker izgubi napeto strmino; nisva pa se takoj podala vanjo, ampak sva plezala kar po rebro še naprej in sva šele višje prestopila v korito, kjer je čisto naraven prehod; saj se desni žleb tam izteka. Tu sva postavila kamenitega možica in sva se toliko oddahnila, da se je naju dež usmilil in pojenjal.

Nadaljevala sva zatem pot po sredi korita kar »pešč«, le sempatja je treba tudi z rokami zagrabit v gladkih, težjih mestih, ki pa niso prepadna in ne dolga. Višje gori postane žleb gladek in strm; bil je tudi moker od dežja, zato sva zavila v desno steno, ki je razčlenjena, in potem v loku spet na prvotno smer po koritu. Desna stena je preprežena s širokimi, drnastimi policami, ki vedejo v lahni strmini navzgor; po njih je bržkone mogoče dospeti v steno že čisto pod vrhom Polic, vendar zaradi megle, v kateri ni zanesljive orientacije, tega nisva poskušala.

Na ta način sva priplezala v sklepni kotel pod zadnjo steno v škrbini, ki je ograjen z divjimi stolpi, zobovi in s krušljivimi pečinami; kotel sam pa je položen, ves s prodom in skalami zasut. Objela naju je znova gosta megla, da nisva prav nikamor videla. Kar obstala sva nekaj časa na mestu neodločena, ker se v megli najlažje zaskočiš v nerodne položaje. Za kratek trenutek se je belo zagrinjalo pretrgalo, da sva mogla razločiti dolg kamin ravno pred seboj; vendar z njim ni bilo posla, ker je zgoraj bržkone zaprt in se neha v slepi steni, kolikor sva pač utegnila presoditi. Čisto desno iz kotla pa je vrezan prodnat žleb; a nisva ga vzela v račun, ker se nama je dozdevalo, da vede preveč od smeri.

Stala sva tam in nisva vedela, kam bi, in to tik pred ciljem, ko sva bila takorekoč z eno nogo že »na gorkem«! Čakati na zboljšanje vremena pa ni kazalo; megla je bila prav mirnodušna in se je kar tjavendan in brez cilja leno pretegovala okrog oglov. Vzela sva zato na slepo srečo srednjo pot med kaminovim žlebom, kjer je bilo od začetka še nekomu podobno. Strmina pa je brž začela rasti v navpična in previsna mesta z rdečo in do dna krušljivo skalo. Prehod bi na vsezadnje že še izsilila, a je tveganje preveliko in je tudi neumnost siliti v negotovost, ko ne veš, kam vse to pelje — morda v še hujši položaj. Priplezala sva previdno po plitvi zajedi na majčken grebenast pomol v steni, kjer je bilo za oba že precej na tesno, ker ni bilo prijema, skale pa labilne, kar naložene.

Pavla se je namerila naravnost gori, a ni dobila pri vsej svoji dolžini nobene pripravne opore; višje gori se je košatil celo previs, torej malo dobrih izgledov! — Pripravil sem se, da bi jo oprl, ko bi se stegnila višje; vendar sva po prvem poskusu misel opustila, ker sva imela pod seboj premalo zanesljivo podlago za te vrste telovadbo: saj se je povsod drobilo, kjerkoli se je človek dotaknil. Torej drugam! Opazila sva, da vede od najinega stališča na desno dol široka, polici podobna tvorba, skoro navpična, pa tako napokana in razsekana, da je bila podobna mozaiku z najrazličnejše vdelanimi kamenčki. Po tej »polici« sem se najprej spustil jaz par metrov nižje, medtem ko me je tovarišica z vrvjo varovala. Spodaj sem se vstopil na zrahljane stope nad kratkim prepadam. Ker se nisem imel kam prijeti, kaj šele dobro varovati z vrvjo, sem svetoval Pavli, naj zaradi varnosti zgoraj zabije klin; vendar je to opustila, ker ni za to početje uvidela potrebe in tudi ni bilo primerno trdnega mesta, kamor bi klin zabila. No, šlo je tudi tako po sreči, ne da bi se ji utrgala kaka opora, ker je pred uporabo vse preizkusila.

Treba je bilo pogledati naprej. Pred seboj sva zazrla dva kaminčka: prvi spodaj zaprt in nedostopen, drugi pa spodaj ves razkrušen, zgoraj gladek in masiven, navzven odprt, da ni bilo misliti na gvozdenje. Tudi ni bilo mogoče razsoditi, če pelje do končno veljavnega izhoda. Vkljub temu je Pavla v splošni zadregi za prehod v njem poskušala srečo.

Počasi in s težavo se je dvigala, pod njo pa se je vse krušilo, da je drobnjava v smelem loku brzela v prepad; en »izvod« je priletel celo na vrv, a je na srečo ni ranil, ker je imel še premajhno silo. Zaradi tega pouka sem lepo pritegnil vrv na varno in jo v več zavojih ovil okrog debele skale radi varovanja tovarišice. Ko je Pavla tako visela v kaminu in ni šlo več naprej, sem jaz opazil še bolj na desno prav lahek prestop v oni peščeni žleb, ki pelje iz zaprodene kotla in ki je obetal še največ uspeha. Zato sva zavrgla misel na kamin in zavila v presledku čez izbočeno pregrajo vanj. Nepridiprav je izredno lahek in tako zložen, da po dnu leži vse polno odkruškov. Da sva se ga lotila že prej, bi prihranila rejeno uro časa; tako sva motovilila v loku s premerom kakih 40 m, da še sama nisva vedela kako. No, nič zato, vsaka šola nekaj stane, tako tudi ta z meglo; še Bog, da je bila tako dober kup — par minut se že odrajta za dober nauk, da je treba meglo vzeti zares!

Žleb naju je prav imenitno privedel na drnast teren in po tem na majhen greben, koder sva plezala, izogibaje se desno in levo težjih mest, na zašiljen stolp. Zaskrbelo naju je, če nemara ne plezava na samostojen turen, pomaknjen pred škrbino v steno, in kako bo na oni strani. Toda bojazen je bila prazna; prav čedno je šlo do vrha stolpa in po široki polici že na glavni greben Frdamanih Polic, nekaj daljave

na levo od vrha in blizu steze, ki so jo morali, po njeni zapuščenosti sodeč, izpeljati iz Kranjske Gore na Špik še v onem stoletju. Kar dobro nama je delo, ko sva se razvezala in zgradila izstopno piramido. Druga stran grebena je bila brez megle; jugozapadni veter jo je lovil in tlačil v dolino le na strani proti Martuljku, tako da je stala pred nama kaor ogromna pregraja. Kakor za nagrado se je tedaj nad Razorjem pretrgal oblak, zlato se je posmejalo solnce in je vtisnilo v dolgočasno meglo najini podobi z mavričnimi kolobarji okrog glave — človeku pride kar miloba okrog srca; trda borbena poteza se umakne hipoma z obraza in, globoko vesel, zahvališ iz srca Boga za ta naš svet, za »nebesa na zemlji«!

Anton Boštele: Moji plezalni poizkusi in preizkusi

(Konec.)

Na grebenu stojim. Silovit vihar. Prišel sem na rob preveč levo; zato moram nazaj. Torej navzdol, prečkam na desno v vrh žlebiča in splezam v škrbino. Po grebenu uspevam z velikim trudom dalje. Vsak hip sem se moral potuhniti, da me silni sunki viharja niso vrgli čez rob v severno steno. Še gledati nisem mogel, tako močno je brilo. In tam spodaj proti Sukalniku je že cefralo megle in jih z divjo silo potiskalo v razjedene skale. Nogavice so raztrgane, noge in roke opraskane do krvi. Nekaj časa se držim grebena, potem zavijem mesto po grebenu levo na desno v kot, iz katerega se širi divji žleb proti Sukalniku. (Značilnost žleba je rdečkastočrna skala, ki kipi kvišku kakor preteč ogromen stolp.) Na desno so stene skoraj navpične, na levo je greben in tik pred menoj je vrh, viden s Sedla. Skušam priti naravnost na greben. Ne gre. Zavijem malo na desno v žlebič in pridem pod kaka 2 m visoko previsno peč. Okoli je vse kakor odrezano, samo nad njo sta dve vzporedni razpoki in malo višje je globoko zarezana škrbinica v grebenu. Če se dvignem nad previs, se mi morda posreči, da s pomočjo obeh plitkih počí premagam navpično strmino. Pomaga mi tudi veter, ki me tišči v steno. Dolgo oklevam pod previsom. Če sem enkrat gori, ne morem več nazaj. A vseeno se odločim.

Nahrbtnik in cepin odložim, da ju pozneje kar na vrvi potegnem za seboj in se dvignem nad previsno skalo. Tu ni niti za dobri dve stopinji prostora in tudi se že jasneje kaže goljufivost nadaljnjih par metrov. S pomočjo bornih oprijemkov se dvignem ob desni počí malo višje ter se s celim telesom zagvozdim med razpoko na levi in ven stoječo skalo na desni. Z goljufijo se dvignem še za dober meter — visim samo v trenju hrbta in podplato. Zdaj moram vzdržati za vsako

ceno! Navpično korito postane preplitvo, vzboklina me hoče vreči iz stene. Obrniti se moram na trebuh in skušati doseči levo razpoko kar najbolj visoko, če se morda najde kak neznaten prijem. Mukoma se obračam, vsa teža je na eni nogi, skala me potiska ven — hipoma začutim, da mi na nogi odpevduje napetost mišic. Zdaj, zdaj me prime krč in — padel bom... V hipu premerim globino — mogoče se še da kaj rešiti. Že sem na trebuhu — noga je brez moči — izrabljam trenje obleke. toda skala je vzorno gladka. Prsti grebejo v kamen, krvavijo — nič — strašni hipi — že drsim... tu obupen sunek navzgor... še eden, dlani najdejo nezkatne izbokline... Visim! Še par sunkov in že ležim na viseči plošči pod škrbinco. Zavlečem se v škrbinico.

Zdaj se šele zavem iz omotice napora, potegnem za seboj še cepin in nahrbtnik, pijem vodo in počivam. Največja sovražnika planinca sta nervoznost in strah. Dokler sem miren in imam zavest sigurnosti, ne bom padel. Trma pa ni nikoli dobra. Bil sem premalo pozoren, dal sem se preslepit videtu, odločil sem se bolj podzavestno iz trme nego po trezni presoji in nazadnje sem postal še bojzljiv; to je moja krivda. Imam pa korist: psihološko dragoceno pridobitev, izkušnjo, pravilno oceno svojih sil, fizičnih in duševnih. Potem sem si ogledal položaj. Ni bil rožnat. Na severni strani pada stena kakih 10 — 15 m skoraj previsno — pač pa je spodaj več prostora, grušč in rdečkasta prst. Tam vodi pot — toda kako priti do nje? Nikjer nobene skale, da bi se lahko zavaroval z vrvjo in se spustil doli. Naprej po grebenu tudi ne morem, ker ima škrbinica obliko velikega U in je vsako izplezanje izključeno. Misel: »Tu boš moral ostati in klicati. Pogrešili te bodo in prišli z rešilno ekspedicijo...« Ne, tisto pa ne — !

Odločno splezam nekaj metrov navzdol (dokler je še šlo) ter vržem cepin in nahrbtnik čez previs na grušč. Presojam skale in štejem prijeme. Vse ukane so zanič. Če ni drugače, bom po mačje skočil na nahrbtnik. Samo malo globoko je. — Ko tako tuhtam, zapazim skalnat rog, ki nezkatno moli iz stene. Potresem ga; drži. S prsti in kamnom povečam in ugladim zaglavje, potem vzamem vrv dvojno, jo denem previdno okoli pomola in v vedni nevarnosti, da se mi izmuzne, lezem navzdol. Noge najdejo v previsu oporo, roke popuščajo vrv, še malo — in sem pri nahrbtniku. Sunkoma oprostim vrv, jo zvijem in se zlekнем po kamenju.

V grebenu nad menoj piska vihar, tu pa je mir. Oko mi splava doli v divje stene in globoko v Logarsko dolino. Zelenje se smeje, slap šumi in iz temnozelenih pesmi gozdov kipijo večnega hrepenenja ponosni skalni vrhovi. Prašek v uganki neskončnosti sem — pa vendar tudi sam brezmejen po hrepenenju in globinah srca.

Zdaj pa! Na levo prepadi — plezam na greben; spet me objame vihar. Jasnina neba je kakor potresena s pepelom. Brez težave dospem na prvi vrh. Pred seboj imam usločen top greben in glavni vrh. V $\frac{1}{4}$ h sem na njem. Vpišem se, potem pa zadremujem. Čutil sem splošno pojemanje energije, živci so bili utrujeni. To se je pokazalo pri sestopu. Taval sem kakor pijan. Vreme je obetalo dež, zato sem vkljub utrujenosti odšel proti Kamniški Bistrici. Veter je pojema in zamiral v jarkih Planjave in Brane in vse nebo se je prevleklo z brezobrazno sivino. Kolena so mi drhtela, bolela me je glava in po udih sem čutil mravlje. Hodil sem kakor v polsnu, sanjal in blodil. Nikdar ne bom pozabil te samotne poti skozi molčeče bukove gozdove. Vsak parobek je oživel, se zvijal in pretvarjal v fantastične pošasti. Streznil sem se za trenutek, pogledal okoli in potem sanjal dalje. Takrat se je zgodilo, da sem si strastno zaželel vina. V prvem mraku so tonili gozdovi, ko sem omahnil na mehko trato v Kamniški Bistrici.

19. VIII. 1925.

Ponoči in zjutraj je deževalo. Odhod proti Kamniku. Lepota gozda, voda v soteski, mahovite skale in solnce. Pozneje megla in dež. Nizko so se spustili oblaki in lilo je brez prestanka, dokler nisem ušel jezi boga Pluvija pod gostoljubno streho v Kamniku. — Vračal sem se poš skozi Tuhinjsko dolino, obiskal motniške polžarje, Vransko in Šentpeter, kjer sem prišel ravno prav, da sem videl, kako jo je savinjski vlak popihal proti Celju. Kamor je šla krava, naj gre še tele, sem se potolažil z domačim pregovorom in se pobratil s cesarsko cesto. Bil je jasen dan in v zraku je plavala prva jesen. A prijazno je sijalo solnce in toplo mi je bilo. Najraje bi bil zapel v opojno zorenje jeseni:

»Lepa, prelepa je zemlja slovenska!«

III. Severna stena Planjave.

Po ubijajoči puščobi vojaških dni sem še bolj vzljubil planine. In sredi lanskega julija sem bil že deležen Fortove postrežljivosti pri Piskerniku. Na tihem sva kovala načrte, kako bo, če pridem v Solčavo za kaplana. Toda gospod škof so bili drugih misli in so me poslali ravno v nasprotno stran. Včasih ponavljam za Šimnom: »Pod trto bivam zdaj...«, a preveč sentimentalen nisem. Saj sem še mlad in planine v primerni razdalji samo pridobijo na lepoti in ceni.

Tiste dni julija sem se ugnezdil v Logarski dolini; a nisem bil sam kakor prejšnje leto. Bil je gori cel »regiment« Celjanov in Celjank. Šli smo čez Hudi Prask na Mrzlo goro in potem se je glavna vojska povrnila k loncem mleka in na uglajena pota; najbolj navdušeni, Silva, Ima in jaz pa smo se zagledali v severno steno Planjave. Ko je prišel še Andriño, smo se odločili zanjo, in sicer v smeri, ki sta jo naredila prva Diehl in Kopinšek na Vidov dan.

V soboto 17. VII. sem šel v Solčavo, tam prenočil in zjutraj ob 1/4. uri opravil sv. mašo. Kljub zgodnji uri in daljni poti so prišli nekateri gorjanci v cerkev, da so potem lahko šli na svoje »planine« k živini in pastirjem. Ob 6. h sem bil že pri Piskerniku in čez pol ure smo odšli: Kopinšek, Silva, Ima in jaz. Bilo je krasno jutro. Jutranja megla je splahnela v nič in vrhovi so se kopali v solncu. Držali smo se poti skozi Grlo do napisa »nova pot skozi Grlo«. Tu smo prečkali na desno po kozji steni do žleba v smeri proti zelenemu grebenu, kamor včasih pastirji nosijo jagnjeta, da se tam pasejo vse poletje; cela zelenica je namreč odrezana od ostalega sveta in se jim ni treba bati, da bi se kak »rep« izgubil.

Po grebenu čez krasne trate, skozi sleč in gozdičke mladih macesnov smo se vzpeli lahko navzgor na vrh grebena. Potem smo zavili malo desno, prečkali preko kočljivih žlebičev in se dvignili na oster, strm greben, viden iz doline. Kopinšek je hodil prvi in nas je opozarjal na kupe kamenja — markacijo, ki sta jo preskrbela on in Diehl na prvi turi. Sedaj smo bili na ostrem grebenu sredi stene. Nič ni pomagalo, zajezdili smo ga. To je bilo na tej turi prvo nevarno izpostavljeno mesto. Na levo je globoko, črno žrelo, ki se vidi od Piskernika kot poševen, črn in globok kamin; tudi desno so stene proti zelenici. Zračno ježo nam zapre previsen skok. To je menda v rednih razmerah na celi poti najtežje mesto. Odložili smo nahrbtnike in jahaje greben južinali. Zelo zračno južino nam je sladilo izborno razpoloženje, porojeno iz zdravja duš in teles, iz pojočega jutra, divje lepote okolice in že iz zavesti, da pri Piskerniku kroži veliki daljnogled iz rok v roke in smo predmet opazovanja.

Potem smo se sezuli in navezali. Pomagal sem Andrinotu, da je dosegel prijem in se potegnil kvišku. Za njim sta telovadili Silva in Ima, nahrbtniki in nazadnje jaz. Prednikom sem za prvo stopinjo podstavil ramo, jaz pa nisem imel sedaj nikamor stopiti in sem se moral zanesti na vrv. Hitro sem dosegel prijem, našel stop in bil sem zgoraj na viseči polici, posuti z gruščem. Tu smo se obuli, vzeli nahrbtnike in navezani odšli malo na desno navzgor čez snežišče do stene. Pod njo smo zavili na desno v škrbinico, kjer je krasen pogled na zapadni del severne stene, koder je plezal Topolovec.

Čez strma snežišča smo se dvigali zopet previdno navzgor in izstopili v sedelcu levo od vrha, tam, kjer pride markirana steza na rob. Ura je bila ravno 12. (Pozneje je Diehl s tovariši zadnji del smeri izpremenil tako, da je krenil s snežišč desno navzgor in po zanimivi plezariji dosegel ravno glavni vrh Planjave. Mi si tega nismo mogli privoščiti, ker je bilo premalo časa; Kopinšek je namreč moral biti še isti večer v Celju.)

Vrnili smo se dobre voje čez Škarje in Klemenškovo planino in smo bili ob 1/23. uri pri Piskerniku.

Bila je to zelo lepa, hvaležna in ne pretežavna tura. S počitkom vred smo se v steni zamudili ravno 4 ure. Težave te smeri so v primeri z ljubljansko (Topolovčevo) zelo enakomerno razdeljene; skoraj celo pot lahko preplezaš v okovankah. Razgled na steno in okolico je celo pot veličasten. —

S severno steno Planjave sta Silva in Ima prestali uspešno prvi planinski rigoroz. Da preizkusimo njegovo veljavnost, smo odšli drugo jutro vsi trije na greben Rinka - Skuta. Plezali sta zelo dobro — kot polnokrvni planinki; mudila nas je samo vrv, na katero smo se radi večje varnosti navezali. V pozni polnočni uri smo izmučeni, toda zadovoljni potrkali na vrata pri Piskerniku. —

To so planine: okamenelega hrepenenja nemi kazalci, lepe ko pesem in resne ko smrt. Ljudje jih obiskujejo radi mode, športa, družbe, razgleda, vzgoje značaja in volje, jaz pa jih ljubim predvsem zato, ker so lepe in je lepote žejno moje srce. Zato bom s hvaležnostjo in ljubeznijo pel Gospodu vse dni svojega potovanja:

»Levavi oculos meos in montes,
unde veniet auxilium mihi.« (Ps. 120,1.)

Obzor in društvene vesti

Aljaževa kapelica sv. Cirila in Metoda v Vratih. (K blagoslovitvi 29. julija 1928.)

»Kolikorkrat sva z Aljažem šla v Triglavsko pogorje, vsakokrat sva bila mokra od dežja,« je dejal predsednik dr. Fr. Tomišek v svojem spominskem govoru po cerkveni blagoslovitvi novozgrajene kapelice. Nič čudnega torej, če je Triglav pokazal, kakšne plohe zna pošiljati na svoje občudovalce, baš na dan, ko se je uresničila ena zadnjih Aljaževih želja. Celodnevno deževje je res mnogo ljudi odvrnilo, došle pa prisililo k hitri vrnitvi, ko ni bilo prostora za vse pod streho, a pravim planincem tudi nalivi niso mogli ugasniti veselega razpoloženja. Še jeseniška godba je neustrašeno koncertirala med dežjem na prostem. Stari, a še vedno korenjaški škof ljubljanski dr. Anton Bon. Jeglič se ni dal odvrniti od grozečih oblakov, prišel je prvikat v Vrata, da izroči Aljažovo kapelo njenemu vzvišenemu namenu. Povedal je zbranim planincem izbor lepih etičnih načel o turistiki. (O priliki jih bomo objavili. — Uredn.). — Prof. dr. Rožman pa je orisal zgodovino postanka in graditve nove kapelice:

Za Aljažovo 80 letnico, 6. julija 1925, je sklenil Aljažev klub SPD, da pozida kapelico v Vratih in s tem izvrši vsaj enega izmed mnogoterih lepih načrtov triglavskega župnika. Z največjim navdušenjem in do solz ginjen je sprejel gospod Aljaž ta sklep. Vkljub temu, da je marsikdaj podvomil, bo-li v sedanji gospodarski krizi mogoče nabrati potrebna sredstva, je vendar z mladeniško ognjevitostjo vzel zadevo v roke. Sam je naprosil za načrte univ. profesorja arh. Ivana Vurnika; sloviti umetnik je svojemu staremu prijatelju na ljubo napravil načrte kot poklonilo. — Tudi nagrobni spomenik mu je zamislil. — Načrt je Aljažu zelo ugajal; saj je v neki meri odgovarjal njegovi zamisli »panteona« v Vratih, za katerega je imel že načrte od Vurnika - očeta. A prestrašili so ga stroški in že je bil pripravljen zavreči lepi načrt in zidati majhno enostavno kapelico po — lastni skioč. Menil je žalostno, da dandanes ni več dosti planinskega idealizma v ljudeh. Kako se je motil dobri župnik. Šele ko mu je

Aljažev klub ponovno zagotovil, da prevzame vse stroške, se je odločil za Vurnikov načrt. Začetkom julija 1927 se je pričelo z zidanjem, do konca turistijske sezone je bilo poslopje pod streho. Župnik Aljaž žal ni doživel trenutka, ko se je zasadila prva lopata v stavbišče. Različne kritike, ugodne in neugodne, so se lani med zidanjem slišale. Nekateri si kar niso mogli predstavljati, kaj naj bo iz debelozidne »ledenice«. Letos, ko je stavba gotova, se strinjajo vse sodbe, da je lepa in pokrajini popolnoma primerna.

Kapelica stoji sredi mladih smrek med Aljaževim Domom in »malim Triglavom«. Ker je stavba razmeroma majhna (notranjost meri 20 m²), bi med večjimi objekti in pred ogromno severno steno triglavsko kar izgubila, ako bi je arhitekt ne bil primerno dvignil. To je storil na ta način, da je nivo kapelnih tal dvignil za 2 metra, tako da vodijo k vratom široke in visoke stopnice. Ko se bo nasip okrog kapele obrastel, bo stala na zelenem holmcu. Streho je istotako dvignil stolpu podobno, kar čudovito lepo harmonira s skalnatimi, v nebo kipečimi vrhovi, ima pa tudi to praktično vrednost, da sneg ne ostane na strehi in je ne kvari. Vsa stavba s streho vred dosega znatno višino približno 14 m. V zunanosti ima zid iz rezanega kamna in cementa obliko romba, notranjost pa je elipsa. Visoko streho je umetnik v notranjosti originalno izrabil in napravil visoko s skodlami obito kupolo. To daje sicer skromni notranjosti videz veličastnosti. S firnežem in lakom prevlečene skodle so videti voljne in tople ko vosek. Manjka notranjosti še slikanja, ki ga namerava prihodnje leto izvršiti akad. slikarica gospa Helena Vurnikova. Tedaj bo kapelica šele v pravi prostosti začarala. Letos jo krasi začasno skromna slika sv. Cirila in Metoda. Oltarna miza — velikodušen dar jeseniškega župana g. A. Čufarja — je na sprednji strani, ki tvori vrata v omaro za mašne potrebščine, originalno in živahno poslikana v narodnih nošah.

Zidarska dela je izvršil g. Anton Torkar iz Bleda, tesarska pa g. Val. Dežman iz Radovljice, oboje v splošno zadovoljnost.

Za celotne stroške bo potrebna svota okrog 60.000 Din. Nepričakovano mnogo dobrotnikov se je našlo. Domačini so skoraj vse vožnje napravili zastonj. Nemogoče mi je omeniti vse darovalce, objavili pa bomo imena vseh, katerim se doslej še nismo javno zahvalili. Z znatno svoto je pomagal dokončati kapelico ljubljanski oblastni odbor (5000 Din), nadalje nekateri denarni zavodi, kakor posojilnica v Kranjski Gori, Ljudska posojilnica v Ljubljani, Vzajemna zavarovalnica itd. Kaj bi Aljaž mogel prečitati imena vseh darovalcev, bi še le videl, koliko zvestih prijateljev je imel. —

Slovesnost blagoslovitve je zelo motil dež. Vkljub temu je prisostvovalo nad 500 ljudi. Aljažev zbor iz Dovjega je pel staroslovensko mašo, vmes pa je godba Kat. del. društva na Jesenicah svirala cerkvene skladbe. Po dovršenem cerkvenem obredu se ni moglo razviti na prostem ono neprisiljeno veselo življenje in vrvenje, ki je v planinah ob takih prilikah značilno. Upajmo, da bo ugodnejše vreme ob obletnici; kajti vsako leto hočemo praznovati »Aljažev o žegnanje« v Vratih, da bo spomin triglavskega župnika ostal še trajnejši.

Vsem, ki so na katerikoli način pripomogli k dovrstitvi Aljaževe kapelice — ki seveda še ni plačana — izreka najiskrenejšo zahvalo Aljažev klub SPD.

Za kapelo v Vratih so prišli po zadnji objavi ti-le darovi: Ljubljanski oblastni odbor: 5000 Din, Katoliško tiskovno društvo 1000 Din, Hotel Union in Vzajemna zavarovalnica po 500 Din, uršulinke v Ljubljani, pivovarna Union po 200 Din; Prosветno društvo v Predosljih, Hrvatska štedionica, gg. Dragotin Hribar, dr. Andrej Kuhar, I. C. Mayer, inž. Dukič, Vidic in komp., Schneider in Verovšek, Josip Olup, Jernej Kopač, dr. Josip Demšar, Ivan Avsenek, Aleksander Hudovernik, dr. Gregor Pečjak, po 100 Din; Fr. Kollmann, Ivan Hribar, A. Bur-

ger, Kolinska tovarna, A. Šarabon, dr. Ivan Jenko, Fr. Kolenc, V. Zor, Josipina Menardi, Fr. Kogoj, Avg. Agnola, Joško Peršič, dr. M. Slavič, Jos. Cegnar, dr. E. Šlajmer po 50 Din.; dr. Oton Papež, Štupica, Bamberg, Fr. Kos, Fr. Gabrovšek, Ivan Doleneč, J. Korenčan po 30 Din.; dr. I. Grašič, dr. J. Knific, dr. J. Česnik, J. Kette, Ant. Kordin, Anton Cafuta, po 20 Din.; Anto. Stergar in svečarna Kopač po 25 Din.; dr. Fr. Kržan in J. Tomažič po 10 Din.

Aljažev klub SPD.

Redni Osrednji občni zbor SPD (Konec.)

Knjigovodja g. Rudolf Rozman je nadalje predložil proračun za l. 1928. Kritiko proračuna povzame g. ravnatelj Pustoslemšek in jo izvaja v tem smislu, da so razne markacije potov postale pomanjkljive in se ne obnavljajo; posebno velja to za pota v ljubljanski okolici; izrecno imenuje pot čez Rašico v Trzin in predlaga, da se za pota in markacije namesto sedaj ustavljene svote Din 20.000.— v proračun postavi Din 25.000.—; dalje predlaga, da naj občni zbor votira podporo Din 1000.— za po potresu prizadeti bolgarski narod. Knjigovodja g. Rudolf Rozman pritrdi temu povišku, na kar se oba predloga soglasno sprejmeta.

Predsednik prosi nato gg. Pustoslemška in Westra za sodelovanje pri markacijskem odseku in da bi radi potrebnih markacij stopila v stik z g. Knafelcem, ki nam vodi zaznamovanje potov. Dasi je občni zbor z aplavzom temu predlogu pritrdil, sta oba gospoda odklonila sodelovanje. Ker se je to zgodilo v tonu ogorčenja, je predsednik še naglašal, da si njih sodelovanja ni mislil tako, da bi morala sama izvrševati markacije, nego da bi bila njihju stvar, ker se za okolico Ljubljane zanimata, da opozorita g. Knafelca, ozir. Osrednji Odbor na to, kje se pokaže pri potih kak nedostatek. — Vkljub temu sta odklonila sodelovanje.

Pri daljnji, mestoma burni debati so podali pojasnila o zaznamovanju potov še gg. Alojzij Knafelc sam, dr. Stanko Tominišek ter drugi. Podrobneje o tem ne poročamo; z ozirom na prospeh društva bi pa bilo želeli, da bi člani odboru sproti, ne pa šele s kritiko pri občnem zboru javljali, ako zasledijo pomanjkljivosti pri markacijah.

Predsednik je konečno reasumiral, da so prigovori proti poročilu knjigovodje in proti proračunu rešeni in je prosil preglednika za njih poročilo.

Gospod ravnatelj Frlinc poroča v imenu preglednikov, da so se pregledali natančno vsi računi in knjige in da se je ugotovilo, da se vodijo knjige in računi v najlepšem redu in da je iz njih društveno finančno stanje natančno razvidno. On sam se je udeleževal skoro vseh odborovih sej in lahko izpričuje, da je odbor vodil društvene finance z največjo previdnostjo in točnostjo. Zato predlaga, da se da blagajniku in knjigovodji in celokupnemu odboru absolutorij. Predlog se je soglasno sprejel.

Valitve odbora se niso vršile, ker je odbor komplet.

Določitev delegatov za Skupščino se je prepustila Osrednjemu Odboru.

Gospod Jože Rus predlaga ureditev društvene knjižice. Sklene se, da se to poveri njemu in g. nadz. Westru. — Dalje opozarja, da naj pristopi SPD k Monakovskemu društvu: »Gesellschaft alpiner Bücherfreunde«. Se sprejme v vednost.

Odborovi predlogi:

a) Častni člani. Predsednik poroča, da je sklenil Osrednji Odbor predlagati občnemu zboru, naj se imenujejo častnim članom gg. profesor Janko Mlakar, dr. Jos. C. Oblak in dr. Henrik Tuma, in to za zasluge, ki so jih ti pridobili kot sotrudniki Planinskega Vestnika. G. Janko Mlakar je napravil naš Vestnik s svojimi humorističnimi spisi obče zanimiv in priljubljen;

dr. Oblak je potovalec, ki opazuje svet na svoj način in nam je podal celo vrsto zanimivih potopisov; pokazal se je pa tudi sicer vernega prijatelja in podpornika našega društva; dr. Tuma pa je prehodil in preštudiral v vseh pogledih vse naše Julijske Alpe in je zbral ter v svojih opisih podal prava slovenska imena; njegovi spisi v Planinskem Vestniku imajo trajen znanstveni pomen.

Insp. Wester pozdravlja odborove predloge in še ponovi zasluge imenovanih gospodov, nakar jih občni zbor soglasno izvoli za častne člane.

b) Kadilnikova koč. Predsednik poroča, da je Jeseniška podružnica SPD stavila zahtevo, da ji Osrednji Odbor izroči Kadilnikovo koč; podružnica se je postavila na stališče, da ji gre ta koč, ker so jo Jeseničani postavili in da bo sedanja Jeseniška podružnica koč bolje in ceneje upravljala nego Osrednji Odbor. Jeseniška podružnica hoče to svojo zahtevo, ako jo Osrednji Odbor odkloni, predložiti Skupščini. Osrednji Odbor je zahtevo podružnice odklonil ker je ta koč last Osrednjega društva. Vsled tega pa tudi sklepanje o tej zahtevi ne spada na Skupščino, nego pred Osrednji občni zbor. Odbor predlaga, da naj sklene Osrednji občni zbor, da obdrži Osrednje društvo Kadilnikovo koč v svoji lasti in oskrbi.

Predsednik poda na kratko razloge, ki so vodili Osrednji Odbor: Koča stoji na svetu, ki je last Osrednjega društva; koč je bila postavljena s podporo pok. Frana Kadilnika in jo je dal Kadilnik Osrednjemu društvu; Osrednji Odbor je povzročil, da se je koč zgradila in je vedno sodeloval; ko se je pokazalo, da bivša Kranjskogorska podružnica, ki je imela sedež na Jesenicah, ni mogla koč vzdržavati in plačevati, jo je na zahtevo Frana Kadilnika prevzel Osrednji Odbor in je potem s pripomočjo Frana Kadilnika plačal dolgove in koč uredil. Ko je Kranjskogorska podružnica svoj sedež premestila v Kranjsko Goro, je sicer najprej zahtevala, da bi ji Osrednji Odbor Kadilnikovo koč izročil, toda Osrednji Odbor je to odklonil in Kranjskogorska podružnica je nato opustila svojo pretenzijo ter je razvila samostojno delo v Kranjskogorskem okolju. Osrednji Odbor je potem popolnoma izključno razpolagal s koč in jo popolnoma prenovil, tako da je od prejšnje Kadilnikove koč ostala le streha in stene. S popolno preureditvijo je imel Osrednji Odbor zelo velike stroške, ki bi jih kaka podružnica ne mogla zmagati. Ker je koč na silno eksponirani točki, je treba največje brige za njeno vzdrževanje in baš letos se mora streha, ki že čisto propada, nadomestiti s kritjem iz salonita. Edino primerno je tudi, da oskrbuje obe koči na Golici ista osebnost, ker bi bili sicer spori pri oskrbovanju neizogibni; bolje ko Osrednji Odbor je podružnica oskrbovati ne more. Sedanja Jeseniška podružnica nima prav nobene pravice do koč; podružnica se je ustanovila šele pred 4 leti, in ko je Osrednji Odbor odobril njeno ustanovitev, je tudi popolnoma izrecno bilo izgovorjeno, da obdrži obe koči na Golici Osrednje društvo. Razen tega so Kadilnikovo koč vzdržavali s svojim posetom v glavnem ljubljanski člani.

Mgr. Ramor predlaga, da se odborovo stališče brez debate odobri.

Nadzornik dr. Senjor naglašaja, da je njegova dolžnost, ščititi interese podružnice; zato želi, da bi se podružnici dala Kadilnikova koč vsaj v oskrbo; temu se pridruži tudi nadzornikov namestnik g. A. Pučnik.

G. Šabec, ki vodi gospodarstvo obeh koč na Golici, pojasnjuje, da so pri zgradbi Kadilnikove koč Jeseničani pripomagali v glavnem le z delom in brezplačno vožnjo, kar ni dosti pomenilo, dočim je Osrednji Odbor dal za koč vse, kar je dobil od Kadilnika, in plačal ves dolg, ki je bil na koči. Podrobno opisuje, kako ogromne svote se morajo vsako leto izdati za popravo koč. Kak resničen dohodek se ne da doseči in podružnica bi ne bila zmožna prevzeti takih poprav, kakor n. pr. sedanjo obnovitev strehe, za kar bo treba izdati okoli Din 30.000.—. Tem izvajanjem se pridruži ta gg. Hrovatin in Ramor; slednji

stavi predlog, da se debata zaključi. To se soglasno sprejme in nato se z vsemi glasovi, proti glasovoma gg. dr. Senjorja in Pučnika, sklene, da obdrži Osrednje društvo Kadirnikovo kočo v svoji lasti in oskrbi in da odkloni zahtevo Jeseniške podružnice.

Na predlog g. Rusa se je sklenilo pooblastiti odbor, da prepusti parcelo na Šišenskem vrhu mestni občini, ako ta na njej postavi razgledni stolp.

Na predlog dr. Senjorja se je sklenilo priznati planinskemu društvu »Sljeme« v Zagrebu za naše kočje iste ugodnosti kakor našim članom.

Dr. Mrak prosi odbor, naj bi se pobrigal za to, da se izdajo specialne karte naših krajev s slovenskimi imeni. Nadz. Wester pa predlaga, da bi se izdala panorama Ljubljanske okolice z natančnimi imeni in da bi društvo v lastni režiji izdajalo umetniško izdelane razglednice naših krajev. Ti nasveti se odkažejo odboru.

Nato zaključi predsednik občni zbor.

T.

Otvoritev kočje na Peci se je razvila v veliko manifestacijo za sivo Peco, kraljestvo kralja Matjaža. Že zvečer pred Vidovim dnom so prispeli iz Savinjske doline in Celja prvi planinci, ki se niso ustrašili v meglo zavite Pece.

Na Vidov dan so navzlic dežju gostje — planinci, okrog 50 po številu, dospeli že s prvim vlakom v Mežico in so od tam odšli pogumno preko Polene in Bregov proti koči na Peci ter dalje na Kordeževo Glavo. Krog ene popoldne so došli številni novi gostje; ti so imeli več sreče: nebo se je že zjasnilo, tako da so v najlepšem vremenu nadaljevali pot. Gostom, ki so prihajali od vseh vlakov iz Prevalj na Mežico, so se tudi v večjih množinah pridruževali domačini. Vse poti, ki vodijo na Peco, so bile podobne romarskim potom. Celo noč so dohajale skupine planincev, tako da je bilo ob svitu na Peci zbranih preko 500 planincev. Ob številnih kresovih, ki so jih žgali posetniki, se je veselo prepevalo v pozno noč. Rudniška godba iz Mežice, ki se je tudi v častnem številu udeležila te slovesnosti, ter tamburaški klub »Planinka« iz Mežice sta neumorno igrala. Godba, petje, krasna noč, pokanje topičev, spuščanje raket, vse je dvigalo veselo razpoloženje gostov.

Še tekem jutra, na praznik Sv. Petra in Pavla, to je na dan otvoritve kočje, so dohajali gostje. Točno ob 8. uri se je pričela sv. maša, ki jo je bral častiti gospod vojni kurat Bonač iz Ljubljane. Krasen njegov nagovor je privabil marsikomu solze ginjenja v oči. Takoj po maši je pozdravil g. Ule Martin, predsednik odbora za zgradbo kočje, navzoče: gospoda vojn. kurata Bonača, g. generalnega ravnatelja rudnika v Mežici George Bargate, g. ravnatelja Agnev, zastopnika oblasnega odbora v Mariboru g. Dr. Veble, predsednika SPD (Osrednjega Odbora) g. dr. Frana Tominšeka, nadzornika SPD in načelnika Mariborske podružnice g. dr. Senjorja, zastopnike HTK »Sljeme« iz Zagreba, vse zastopnike ostalih podružnic SPD in sploh vse, ki so prišli, da prisostvujejo slavnosti. — V kratkih potezah je nato g. Ule očrtal zgodovino zgradbe in se je ponovno zahvalil vsem dobrotnikom. Omenil je posebno naklonjenost rudniškega podjetja v Mežici ter njegovega gener. ravnatelja g. George Bargate, dalje veleposestnika Mihev Simona, Končnika in druge. Posebno je naglašal, s kako požrtvovalnostjo so pomagali tovariši iz Helene, pa tudi nečlani in to pri gradnji kolovoza, ki je izpeljan že tik do kočje. Govorili so še nadalje g. dr. Tominšek, g. dr. Senjor, g. dr. Veble, zastopnik Podravske podružnice g. Gorišek, zastopnik Savinjske podružnice g. Tiller, zast. Mislinjske podružnice g. Kvac iz Slovenjgradca, zastopnik Prevaljske podružnice g. Gruden. Predstojnik občine Mežica, službeno odsoten, je poslal pozdravni nagovor odboru. Končno se je priglasil še neki tovariš planinec k besedi in je deklamiral lepo pesnitev o Peci, sestavljeno nalašč za priliko otvoritve. Vsi govorniki so želi veliko odobravanje, navdušenost je pa dosegla višek, ko je spregovoril in sporočil pozdrave bratov Hrvatov za-

stopnik Turist. kluba »Sljeme« iz Zagreba njega predsednik (g. Vjekoslav Cvetišić). Z veseljem so pozdravili gostje, posebno pa odbor, sporočilo g. oblastn. odbornika dr. Veble, da je oblastni odbor v Mariboru naklonil podpore Din 5000.— Obilo hvale je žel odbor za svojo v tako kratkem času izvršeno delo, zlasti pa njega predsednik g. Ule Martin. Ker so njegove zasluge za kočo velike in njega požrtvovalnost skoraj brez primere, se je sklenilo, da dobi koča ime »Uletova koča.« Obudil se je tudi spomin treh pokojnih tovarišev, gg. župnika Dobravca, Brumena in Vinklerja, ki so do svoje prezgodnje smrti agilno sodelovali kot odborniki gradbenega odbora.

Po končanih govorih je g. vojni kurat blagoslovil novo kočo, nakar je godba zaigrala državno himno, v zrak pa je zletela raketa v obliki državne trobojnice.

Nova koča je zelo prostorna in ukusno zgrajena, solidno delo gospoda Jurija Potočnika, tesarskega mojstra iz Mežice, kateremu se izreka zahvala in priporočilo.

Nad vse požrtvovalne so bile naše dame, ki so bile deloma že 2 dni prej odšle h koči, da jo okrase in pripravijo vse potrebno za otvoritev; ob otvoritvi pa so imele vse delo za obe roki. Tudi gospa oskrbnica se je izborno izkazala.

Po oficijelni otvoritvi se je razvila prijetna domača zabava, pri kateri je neumorno igrala rudniška godba iz Mežice ter Tamburaški klub »Planinka«.

Gradbeni odbor je tako zazdaj končal svojo odgovorno nalogo. V vednost pa naj služi, da ima stavba še dolgove in da bo treba še mnogo dela, žrtev in dobrotnikov za njo. — Koča ostane do pozne jeseni trajno oskrbovana.

O otvoritvi povečane Prešernove koče (15. julija) bomo poročali prihodnjič.

Popravek in dostavek k članku Dr. Tume »Triglavska skupina«. Na str. 171, vrsta 17, od zgoraj, se stavek naj glasi: »Nad njo, od Malega Triglava proti sedlu Konjske Planine 2020 m kakor klin, je Triglavski Vogel brez kote. Nad konto kota 2366 m pa je Vrh Snežene Konte.« — Na str. 173, vrsta 19, od spodaj: »Zemljepisno prav bi bilo Triglavska Škrbina, ker je prava škrbina, ali Triglavsko Sedlo, ker je tako imenujejo Velopoljski pastirji; domače ime za divje lovce iz Trente pa je bilo od nekdaj »Čez Nogo.«

Stoletnico Rosthornovega vzpona na Triglav je proslavila majhna družba turistov, ki se je bila zbrala na vrhu Triglava dne 17. julija t. l. v sijajnem vrenju brez oblaka in vetriča. Bila sta 2 Slovenca, 1 Čehoslovenka, 1 Hrvat in 1 Poljakinja. Le-ti so na skromen, a iskren način proslavili spomin enega prvih naših Triglavskih pionirjev. Istočasno so bili na vrhu Triglava tudi 4 Dunajčani (1 gospod in 3 dame) ter 1 Nемеc iz Vratislave. W.

Naše slike: Planika (*Leontopodium alpinum*). Odveč bi bilo opisovati najkrasnejšo planinsko cvetko. Pojdimo v gore in našli jih bomo na prisojnih skalah, najlepše seveda med nebotičnimi pečinami. Naš posnetek naj planincev ne zavede, da bi ta kras naših planin iztrgali iz njegovih višav — geslo vsakega planincev bodi: »Varuj planinsko floro!«

Vsebina: Jos. Wester: Pred 100 leti na Triglavu — Rosthorn (str. 193). — Dr. Jos. C. Oblak: Od Ivanščice do Boča (str. 200). — Miha Potočnik: Izpod Špika na »Frdamane« Police (str. 202). — Anton Boštetele: Moji plezalni poizkusi in preizkusi (str. 207). — Obzor in društvene vesti: Aljaževa kapelica sv. Cirila in Metoda v Vratih (str. 211). Redni Osrednji občni zbor SPD (str. 213). Otvoritev koče na Peci (str. 215). Stoletnica Rosthornovega vzpona na Triglav. — Popravek k članku dr. Tume »Trigl. skup.« (str. 216). Naše slike: (na prilogi): Planika.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — **Izdajatelj:** Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tomišek, odvetnik v Ljubljani. — **Tisk tiskarne** Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovska tiskarna v Ljubljani).

Mojstrovka (2332 m) — severovzhodna stena

Fot. dr. Stanko Tomiňšek

Vrata

Fot. Gustav Ogrin